

EURÓPAI MINIMÁLBÉR

- Az európai minimálbérrel a tisztességes megélhetést biztosító joghoz való hozzáférést kívánja az Európai Bizottság megvalósítani.
- Az előzetes javaslat szerint az európai minimálbér az adott tagállam mediánbérének 60 százaléka lenne a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló számára.
- Az uniós minimálbér bevezetésétől a munkából származó szegénység kockázatának és a bérek közti egyenlőtlenségeknek a csökkenését, a munkavállalási hajlandóság és a női foglalkoztatás növekedését várják (EB, [2020](#)).
- A vásárlóerőparitáson mért bruttó minimálberek nagysága 2000 és 2017 között közeledett egymáshoz az EU tagállamaiban. Ennek legfőbb magyarázója a keleti tagállamokban főleg a 2008-as válság után lezajlott többszöri minimálbér emelés.
- Régióinkban Lengyelországban emelkedett a minimálbér leginkább, 2019-ről 2020-ra 17%-kal, s a tervek szerint 2024-ben elérnék az átlagbér 60%-át.
- Az OECD 2018-ra vonatkozó adatai szerint Franciaországban és Portugáliában a minimálbér meghaladja a mediánbér 60%-át (OECD [2020](#)).

Az Európai Bizottság száz napos programjának egyik eleme a méltányos európai minimum bér megteremtéséhez kapcsolódó jogalkotási folyamat elindítása. Az Infojegyzet az európai minimálbér fogalmát, a tagállamok minimálbér rendszereit, valamint az utóbbi évek jellemzőit és tendenciáit mutatja be.

Bevezetés

A 2017 novemberében elfogadott [Szociális Jogok Európai Pillérének](#) húsz alapelve közül a bérekre vonatkozó (6. cikk) kimondja a munkavégzők méltányos, tisztességes megélhetést biztosító munkabérhez való jogát. „*Megfelelő összegű minimálberről kell gondoskodni annak érdekében, hogy a munkavállalók a keresetükből – az adott országban uralkodó gazdasági és szociális viszonyok közepette – ki tudják elégíteni saját szükségleteiket és családjuk szükségleteit, (...) A béreket az adott ország szabályaival és gyakorlatával összhangban, átlátható és kiszámítható módon kell megállapítani, tiszteletben tartva a szociális partnerek autonómiáját.*” (Európai Bizottság, [2017](#)). (A Pillérről lásd a korábbi Infojegyzetet: [2017/83](#).)

Az Európai Bizottság (EB) tavaly hivatalba lépett elnöke, Ursula von der Leyen [programjában](#) szerepel, hogy egyik első feladatának tekinti a méltányos minimál bér biztosítására vonatkozó javaslat megfogalmazását.

AZ EURÓPAI MINIMÁLBÉR FOGALMA

A Bizottság munkaprogramja [hat prioritása](#) közül az [Emberközpontú gazdaság](#) címet viselő kulcsterület egyik kiemelt eleme a **méltányos minimálbér** elérésének célkitűzése. Az EB leszögezi, hogy az európai minimálbér nem az egyes tagállami minimálberek harmonizálását jelenti. Nincs és nem is lehet szó egy egységes európai minimálbér bevezetéséről, a minimálbér meghatározása bármely módszerének kizárólagos alkalmazásáról egy másik modellel szemben. A kezdeményezés célja a nemzeti rendszerek megerősítése, az egyes nemzeti tradíciók, a kollektív tárgyalások szabadságának megőrzése, és elősegítése.

Az uniós minimálberről 2020. január 14-én indították el a szociális kérdésekben kötelező kétfordulós **konzultáció első fordulóját**. Az eredményeket áttekintve kerülhet sor egy második körre, majd a Bizottság várhatóan legkorábban 2020 szeptemberben áll elő konkrét javaslattal (Eurofound [2020](#)).

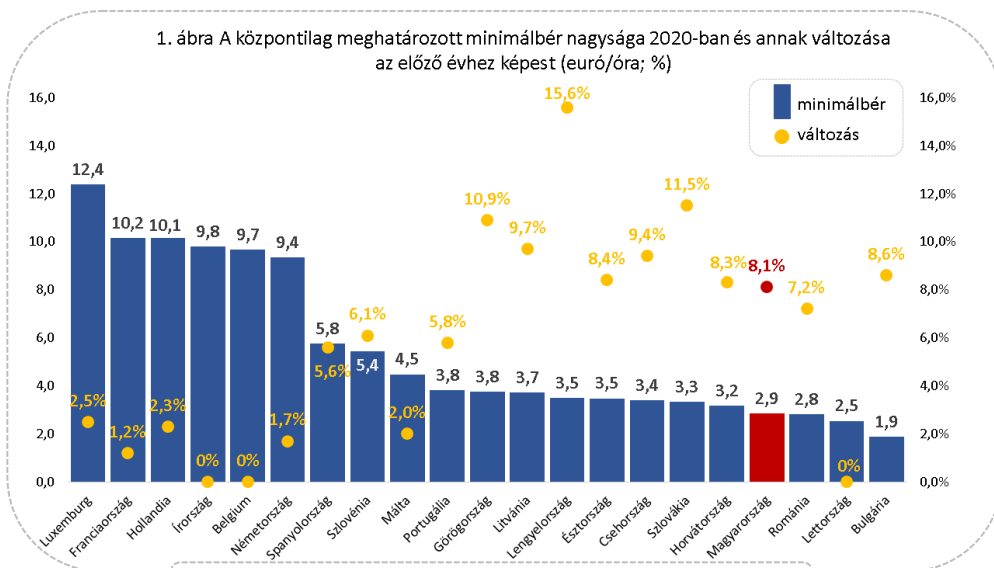
Az elképzelések szerint minden országban az adott ország mediánbérének 60 százalékában kerülne meghatározásra a minimál-

bér, mivel úgy gondolják, hogy ez az a bérszint, ami méltányos, megfelelő megélhetést biztosít az egyéneknek és családjuknak. (A medián az a középső érték, amelynél azonos számú kisebb és nagyobb elem van, azaz a sokaság fele ennél többet, másik fele ennél kevesebbet keres.) Nem egy egységes, minden országban bevezetendő, azonos összegű minimálbérről van szó, annak **nagysága az adott ország gazdasági fejlettségétől, bérszínvonalától függ.**

Ebben az értelemben nem teljesen pontos és egyes vélemények szerint megtévesztő lehet az európai minimálbér kifejezés használata, pontosabb lenne az európai vagy uniós minimálbér-szabályozásról beszélni (Fellegi [2019](#)).

Jelenleg az EU 27 tagországa közül **21-ben határozzák meg a minimálbér nagyságát központilag, jogszabályi alapon, míg hat tagállamban** (Svédország, Finnország, Dánia, Ausztria, Olaszország, Ciprus) **ágazati tárgyalások eredményeként alakul ki.** Nem véletlenül az északi országok fogalmazták meg legelőször és leghatározottabban ellenvetéseiket az új elképzelésről, mivel veszélyben érzik a hosszú ideje bejáratottan működő és kifinomult ágazati tárgyalásos rendszert. Ezekben az országokban a szakszervezetek és munkaadók tárgyalnak az ágazati minimálbérről, termelékenységi számításokat is alapul vesznek. A minimálbér ágazatonként eltérő és kiterjed a nem szakszervezeti tagokra is. A kelet-közép európai szakszervezetek üdvözlötték az európai minimálbér tervét kiegészítve azt a kollektív tárgyalások szorgalmazására vonatkozó kezdeményezéssel (Eurofound [2020](#)).

Az **Európai Szakszervezetek Konföderációja (ETUC)** támogatja az európai minimálbérről szóló javaslatot. Álláspontjuk szerint mivel a mediánbér 60%-ának kötelező biztosítása gyakorlatilag a hivatalos szegénységi küszöb elérését jelentené, ezért ez csak a szükséges alaphoz tekinthető, a valódi fair bérekhez ennél több szükséges. A szervezet hiányolja a

Forrás: [Infoszolg/WSI Minimum Wage Database](#)

javaslatból a kollektív megállapodásokon nyugvó minimálbér megállapítás rendszereinek védelmi garanciáit (ETUI [2020](#)).

EURÓPAI MINIMÁLBÉR RENDSZEREK: MODELLEK ÉS TENDENCIÁK

Modellek

A jogszabályon alapuló minimálbér meghatározást alkalmazó tagállamokra a Eurofound 2019-es elemzése a következő csoportosítást alkalmazza:

- A háromoldalú tárgyalások partnerei közti megállapodás hiányában **egyoldalú kormányzati döntés** határozza meg a minimálbért Bulgáriában, Horvátországban, Csehországban, Lengyelországban és Szlovákiában.
- Litvániában a szociális partnerekkel folytatott **egyeztetéseken** határozzák meg, Magyarországon jelenleg a kormány és a 2012-ben megalakított, konzultatív, javaslattevő és véleményező fórumként működő VKF (a [Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fóruma](#)) **tárgyalásain alakul ki** a minimálbér.
- Valamilyen előre meghatározott **képlet, index alapján** történik a meghatározás Belgiumban, Franciaországban, Máltán, Luxemburgban, Hollandiában és 2017-től Észtországban.

- Néhány tagállamban (Franciaország, Németország, Írország) és a már nem EU-tag Egyesült Királyságban is a szociális partnerekből és független szakértőkből álló **szakmai bizottságok** (pl. Law Pay Commission) fogalmaznak meg a minimálbérrre vonatkozó javaslatot a kormány felé (Eurofound [2019](#)).

A hat ország közül, amelyekben ágazati tárgyalások eredményeként alakul ki a minimálbér, **Cipruson és Olaszországban** folynak tárgyalások a központilag történő minimálbér meghatározásra való áttérésre.

Németországban 2015 óta van országos minimálbér, az egyes ágazatokban az ágazati tárgyalásokon elérték alapján ennél magasabb is lehet az ott fizetendő minimum összeg. 2018-ban **Romániában** felmerült, hogy a magán-szférában áttérjenek a kollektív tárgyalásokon történő minimálbér megállapítása, de a javaslat végül rövid életűnek bizonyult és maradt a törvényi meghatározás. A súlyos pénzügyi válság szélére sodródott **Görögországban** 2012-ben befagyasztották a minimálbért. 2019-ben új struktúrában indultak meg a kétoldalú tárgyalások, amelyekben hangsúlyosabb szerepet kapott a kormány, a görög szakszervezeti konföderáció kivonult azokról. 2019-ben **Spanyolországban** volt a legnagyobb mértékű a minimálbér emelés (22%), majd 2020-ban további 6%. A kormány célja, hogy a minimálbér 2024-re elérje a nemzeti átlagbér 60%-át. **Litvániában** az átlagbér 45–50%-át szeretnék elérni, **Cipruson** a mediánbér 50%-át, az EU-ból már kilépett Egyesült Királyságban 2020-ban a medián 60%-át (Eurofound [2019](#)).

Magyarországon 1989-ben vezették be a minimálbér intézményét. Mértékét 1992 és 2011 között évente állapították meg az **Országos Érdekegyeztető Tanácsban** (OÉT) végzett háromoldalú egyeztetések eredményeként. Az OÉT 2011-ben megszűnt, a létrejött [Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács](#) konzultációs és javaslatlételi lehetőséggel bír. (Az NGTT-ről lásd a korábbi Infojegyzetet: [2016/3](#).) A mindenkori év végére megállapított minimálbér-összeg bruttó összeg, és kötelező érvényű a magyar gazdaság egészére nézve. A 2020.

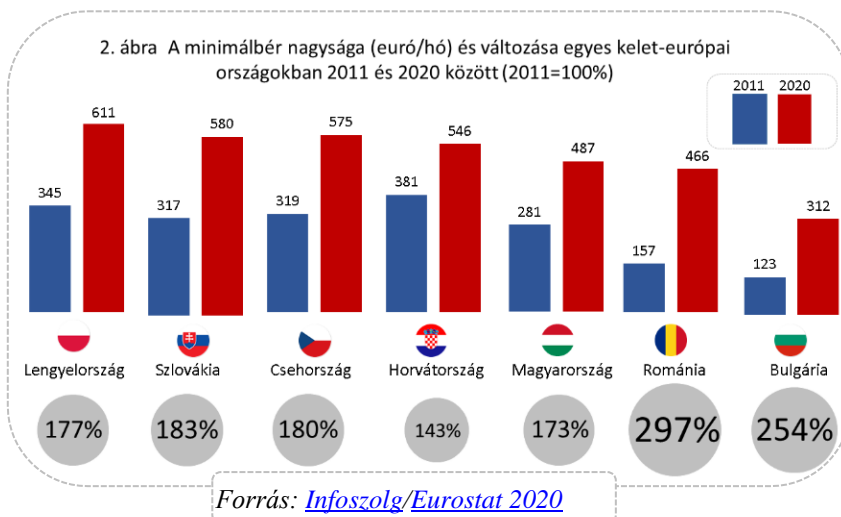
január 1-től érvényes minimálbér 161 600 Ft/hó, a garantált bérminimum (legalább középfokú végzettséget vagy középfokú szakképzettséget igénylő munkakörben teljes munkaidőben foglalkoztatottak esetén) 210 600 Ft/hó ([367/2019](#) (XII.30.) Korm. rendelet).

2020 elején [felmerült](#) a két minimálbér összegeinek összevonása, de ezt a kormány [cáfolta](#). Többször elhangzott már javaslat a diplomás minimálbér bevezetésére is, ellenzéki törvényjavaslatként ([T/9459](#)) is benyújtásra került.

Tendenciák az EU-ban

A minimálbéréknek a 2009-es válság nyomán történt befagyasztása ill. alacsonyan tartása után, a foglalkoztatás jelentős javulása, később a munkaerőhiány megjelenése, a munkaerő kelet-nyugati irányú áramlása nyomán előtérbe került az egyének és családok tisztességes megélhetése biztosításának politikai célja. Számos országban került sor a minimálbér emelésére és ebbe az új szakpolitikai trendbe simul bele az európai minimálbér tervezete is (Eurofound [2020](#)). **2019-re mind nominális, mind reálértékben emelkedtek a kötelező minimálbérék.** Ennek fő magyarázója a kedvező gazdasági környezet, az egyes ágazatokban folyamatos munkaerőhiány és a munkavállalók tárgyalási pozíciójának javulása (Eurofound [2019](#)).

A vásárlóerőparitáson mért bruttó minimálbérék nagysága 2000 és 2017 között az EU tagállamokban közeledett egymáshoz. Ennek legfőbb magyarázója a **közép-kelet-európai tagállamokban**, különösen a 2008-as válság után

bekövetkezett **többszöri minimálbéremelés**. A bruttó minimálbér után fizetendő **adó és járulékkötelezettségek nagysága jelentősen eltérő** az egyes tagállamokban, mértéke a belga, észt, ír 4–6%-tól a litván és román 40%-ig terjed, Magyarországon a 3. legmagasabb, 33,5% (2018–2019-es adatok) (Eurofound [2019](#) p9).

A minimálbért keresők között majd minden országban **túlreprezentáltak a női dolgozók**. Bár érvényes az a feltételezés, hogy a minimálbér emeléssel csökkenthető lenne a női és férfi keresetek közti rés ([gender pay gap](#)) – ami uniós szinten 2019-ben 16% volt –, kutatások szerint ennek számos akadályja lehet (pl. a minimálbér emelés alacsonyabb mértékű tova gyűrűző hatása a nőknél a férfiakhoz képest (Eurofound [2019](#)).

Mindamellettt igaz, hogy a minimálbér biztosítása nem feltétlenül jelenti azt, hogy az egyén egy **méltányos életszínvonalat tud elérni, ez más tényezőktől (lakhatási helyzet, adórendszer, szociális juttatások) is erősen**

függ. Ezt mutatja annak országonkénti eltérése, hogy az alacsony keresetűek (itt a mediánbér 60%-ánál kevesebbet kereső dolgozók) mennyire érzik úgy, hogy megélhetési nehézségeik vannak. Görögországban az alacsony jövedelműek több mint 61%-a, Bulgáriában, Olaszországban, Spanyolországban 35–50%-a, míg a másik végleten Hollandiában, Írországban kb. 10%-uk érzi azt, hogy gondot jelent a havi fizetésből kijönni (Eurofound [2020](#)).

Az egyes országok minimálbér szintjének összehasonlítására használt mutató az ún. **Kaitz index**, ami a minimálbérenek a nemzeti mediánbér (vagy átlagbér) százalékában kifejezett aránya. Az OECD 2018-as adatai alapján a tagállamok közül **Franciaország és Portugália már meghaladta ezt a szintet** a mediánbér tekintetében, Magyarország a medián bér vonatkozásában 52%-on, az átlagbér tekintetében 40%-on állt 2018-ban (OECD [2020](#)).

Források:

- Eurofound (2020), [Priorities for a new Europe](#), Dublin
- Eurofound (2019), [Minimum wages in 2019: Annual review](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Torsten Müller, Thorsten Schulten: The European minimum wage on the doorstep – ETUI Policy Brief. N° [1/2020](#)
- Mueller, Torsten & Vandaele, Kurt & Rasnaca, Zane. (2019). Wages and collective bargaining: time to deliver on the European Pillar of Social Rights. in: Benchmarking Working Europe, [pp 47-66.](#), ETUI
- Hans von der Burchard: Brussels' plans for EU minimum wage meet Nordic skepticism – [Politico.eu, 14 January 2020](#)
- EU seeks views on the minimum wage – Eurofound, [17 February 2020](#)
- Fears and hopes around future minimum wages – Eurofound, [15 January 2020](#)
- Subnya Bence: Európai minimálbért akar az EU, de észak és kelet máris összevitakozott rajta – [G7.hu, 2020. január 16.](#)
- Fellegi Tamás: Mít jelentene az európai minimálbér? – Lengyelország megvalósítja – [Novekedes.hu, 2019. szeptember 18.](#)
- Dr. Dávid Ferenc: Józanul az európai minimálbérről – Népszava Online, [2019. október 22.](#)
- Nagy Kristóf: Átalakításra vár a minimálbérezés – Magyar Nemzet, [2020. január 14.](#)
- Farkas Zoltán: Tesztüzemmód – HVG, 2020. január 23.
- Varga Dóra: Európai minimálbért szeretnék a szakszervezetek – Népszava Online, [2020. február 21.](#)